

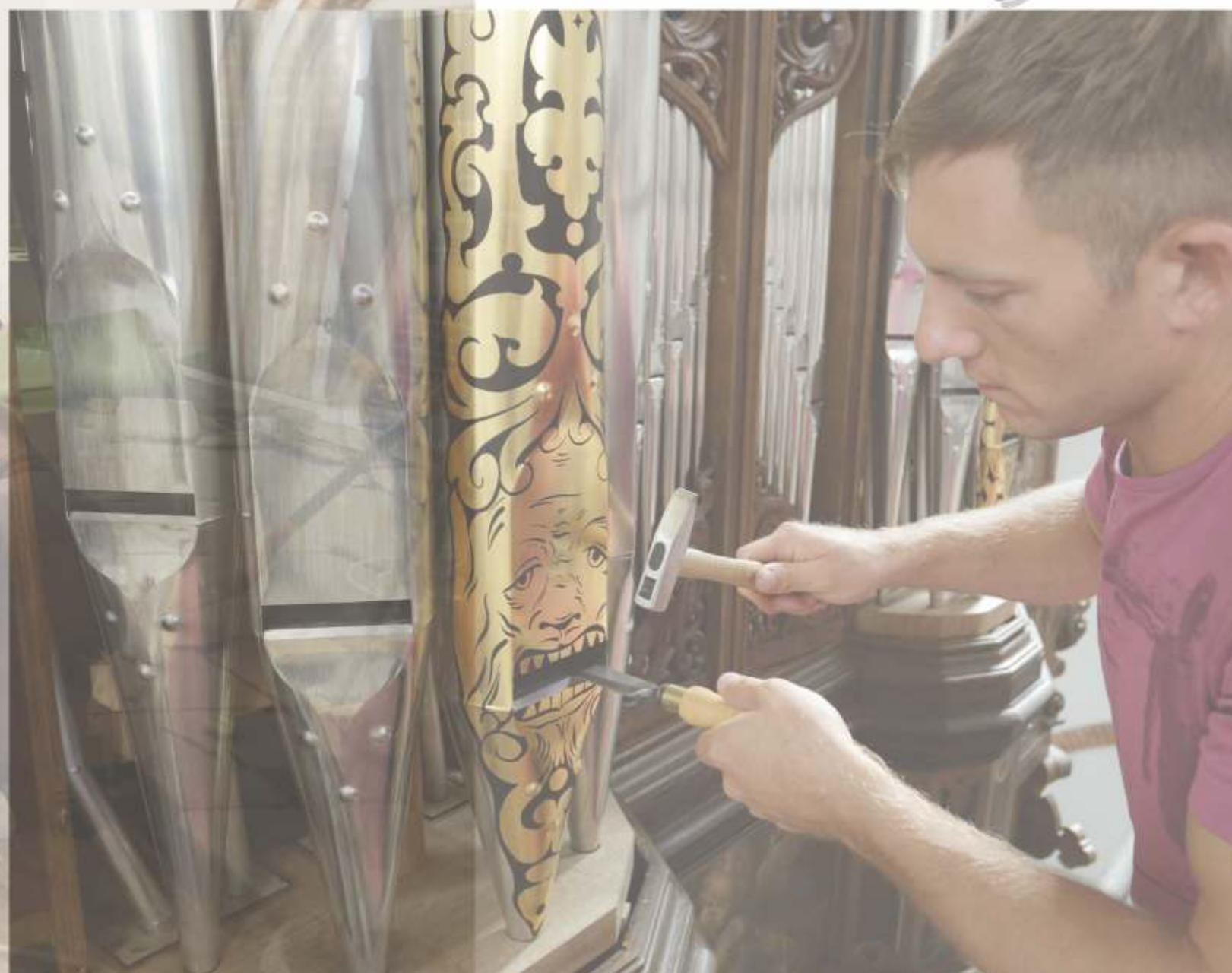

Renowacje

Remonty

ROZDZIAŁ IV

Konserwacje

Pomoc dla św. Trójcy

Prezydent Gdańska chce powziąć apel o ratowanie kościoła św. Trójcy. Woda w świątyni potrzebuje pomocy

Zmiany w św. Trójcy

Zwiększo się wstrętna franciszkańskiego kościoła św. Trójcy. Po raz pierwszy od kilkadziesiąt lat woda je podziwiał w czołwi DOROTA MIKŁASZEWICZ

Woda w kościele św. Trójcy jest już w takim stopniu, że wstrętna franciszkańskiego kościoła św. Trójcy. Po raz pierwszy od kilkadziesiąt lat woda je podziwiał w czołwi DOROTA MIKŁASZEWICZ

kościół św. Trójcy czeka na ratunek. Zależy przed katastrofą

W kościele św. Trójcy czeka na ratunek. Zależy przed katastrofą. Woda w kościele św. Trójcy jest już w takim stopniu, że wstrętna franciszkańskiego kościoła św. Trójcy. Po raz pierwszy od kilkadziesiąt lat woda je podziwiał w czołwi DOROTA MIKŁASZEWICZ

W kościele św. Trójcy czeka na ratunek. Zależy przed katastrofą.

Święta Trójca w potrzebie

Kościół św. Trójcy potrzebuje naszej pomocy! Stan tej drugiej co do wielkości świątyni w Gdańsku jest katastrofalny. W Zadzuszk 2 listopada odbędzie się tam koncert „Misharium Stabat Mater”, z którego dochód będzie przeznaczony na ratowanie kościoła

W leniwie św. Trójcy Skarby ze strychu

Grzęzawisko pod św. Trójcą

Grzęzawisko pod św. Trójcą. Woda w kościele św. Trójcy jest już w takim stopniu, że wstrętna franciszkańskiego kościoła św. Trójcy. Po raz pierwszy od kilkadziesiąt lat woda je podziwiał w czołwi DOROTA MIKŁASZEWICZ

www.zeczpospolita.pl 5 15 września 2003

Ratowanie kościoła św. Trójcy w Gdańsku

Nawiele osób wie, że kościół św. Trójcy jest drugim co do wielkości świątynią Gdańska. Niestety, budynek jest w katastrofalnym stanie. Franciszkanie, do których należy zabytek, apelują o pomoc. Na apel odpowiedziało już kilka osób, firm i instytucji. Miasto udzieliło franciszkanom pożyczki w wysokości 150 tys. zł na ekspertyzę zbadającą re-

Zagrożona Trójca

Przedmiotem ekspertyzy jest stan kościoła św. Trójcy w Gdańsku. Woda w kościele św. Trójcy jest już w takim stopniu, że wstrętna franciszkańskiego kościoła św. Trójcy. Po raz pierwszy od kilkadziesiąt lat woda je podziwiał w czołwi DOROTA MIKŁASZEWICZ

Kościół Świętej Trójcy, jak wspomniano w pierwszej części publikacji, zasadniczo ocalał z pożogi wojennej. Jednakże przez całe dziesiątki lat brakowało środków na jego solidny remont i zakrojoną na szeroką skalę renowację zabytków ruchomych. Na początku XXI wieku prezbiterium wciąż pozostawało niezagospodarowane i oddzielone od korpusu głównego wielką ścianą, na której wisiał krzyż z kościoła Świętego Jana, zaś wnętrze wielkiej hali pozbawione od wschodu naturalnego światła tonęło w półmroku. Wyraźnie brakowało też przestrzeni do naturalnej cyrkulacji powietrza. Zapewne stąd we wnętrzu świątyni czuć było wilgoć i zapach stęchlizny. Potężne połacie dachów były nieuszczelnione, a okna w wielu miejscach groziły katastrofą. Na domiar złego, po wielkiej powodzi spowodowanej gwałtowną ulewą, jaka nawiedziła Gdańsk latem 2001 roku spore ilości wody przedostały się pod posadzkę kościoła powodując w wielu miejscach głębokie zapadliska. Raport, sporządzony 12 czerwca 2003 r. przez inspektora Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, dokładnie oddaje ówczesny stan kościoła. Czytamy w nim m.in.: *W związku z niepokojącymi obserwacjami Ojców Franciszkanów w zakresie pogarszającego się stanu technicznego kościoła pw. Świętej Trójcy, po zgłoszeniu rektora kościoła o. Piotra Pawlika, przedstawiciel Urzędu Wojewódzkiego konserwatora Zabytków w Gdańsku dokonał w dniu 23.04.2003 roku oględzin kościoła. Na skutek obserwacji zdecydowano o konieczności oceny zjawisk przez ekspertów, mając szczególnie na uwadze statykę obiektu. W dniu 16 maja 2003 roku na terenie obiektu zorganizowano spotkanie grupy specjalistów, w tym inżynierów różnych branż, posiadających wieloletnie doświadczenie w dziedzinie ochrony dóbr kultury. (...) Podczas spotkania obiekt poddano wnikliwym oględzinom. Szczególną uwagę zwrócono na zauważalne zapadliska posadzki kościoła, popękane ściany i sklepienia, licznie występujące przebarwienia sklepień świadczące o penetracji wody, zły stan techniczny pokrycia dachowego. Wszystkie te powstrzeżenia wzbudziły poważny niepokój zebranych.*

(...) Podczas spotkania w dniu 16.05.2003 roku, w związku z poczynionymi obserwacjami bezspornie orzeczono o konieczności natychmiastowej reakcji i podjęcia skutecznych działań zaradczych celem powstrzymania postępującego gwałtownie procesu niszczenia kościoła. Obiekt znajduje się w stanie zagrożenia. W efekcie podjęto niezwłocznie działania ratunkowe. Prowizorycznie zabezpieczono najbardziej zniszczone i zagrożone części dachu. Od strony ulicy Świętej Trójcy wzniesiono zadaszenie chroniące przed spadającymi fragmentami cegieł i tynków. Tym samym zawężono jezdnię do jednego pasa ruchu. We wnętrzu świątyni nad ołtarzem rozpięto siatkę, na którą spadały odspojone fragmenty sklepienia. Grobowa kaplica Hardersów i Offenbergowów została podparta belkami. Rozpoczęło się desperackie poszukiwanie środków na niecierpiące zwłoki remonty. Napiętą atmosferę tego okresu doskonale oddaje obfita korespondencja zachowana w archiwum klasztoru. Na początku z pomocą gdańskim bra-

ciom przyszła kuria franciszkańskiej prowincji p.w. Świętego Maksymiliana Marii Kolbego przekazując sporą kwotę na najpilniejsze prace. Niedługo później na kapitule prowincjalnej zapadła też uchwała dotycząca opodatkowania klasztorów prowincji zarówno w kraju, jak i za granicą (zwłaszcza klasztorów niemieckich), na rzecz ratowania i renowacji gdańskiego kościoła. Udało się też pozyskać pierwsze środki z Gminy Miasta Gdańska oraz z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wreszcie z pomocą przyszli wierni z kościoła Świętej Trójcy. Rozpoczęły się remonty, a świątynia i teren wokół niej zamieniały się niejednokrotnie w wielki plac budowy. Także elementy wyposażenia świątyni czyli zabytki ruchome doczekały się solidnej konserwacji. Wiele z nich po kilkudziesięciu latach mogło nareszcie powrócić na swoje miejsce. Choć rozpoczęte kilkanaście lat temu prace wciąż trwają, kondycja świątyni uległa zdecydowanej poprawie, a wnętrze odzyskało dawny blask.

Ważniejsze prace remontowe, renowacyjne i konserwatorskie przeprowadzone przy kościele Świętej Trójcy w latach 2002-2019

2002	- badania i ekspertyzy	- renowacja obrazu <i>Stygmatyzacja Świętego Franciszka</i>	
2003	- prace zabezpieczająco-budowlane	- renowacja małej stali gotyckiej	
2003	- usunięcie ściany oddzielającej przestrzeń prezbiterium od głównego korpusu kościoła	- konserwacja i rekonstrukcja kamiennych epitafiów Giovanniego Bernardino Bonifacio d'Oria, Samuela Schelviga, Christina Abichta i Bartholomäusa Keckermanna	
2004	- remont dachów kościoła Świętej Trójcy i od-	- oświetlenie poddasza kościoła Świętej Trójcy	2007
2007	budowa hełmu wieży zegarowej	- malowanie prezbiterium	
2006	- wykonanie przyłączy kanalizacji deszczowej	- remont dachu na kościele Świętej Anny	
2006	- realizacja ażurowych drzwi pomiędzy prezbiterium a korpusem głównym	- renowacja tablic upamiętniających ofiary I wojny światowej	
2006	- renowacja gotyckiego krzyża	- montaż dzwonu w sygnaturce	
2007	- rekonstrukcja sygnaturki	- renowacja wielkich stali z prezbiterium	
2007	- renowacja obrazu <i>Powrót Jakuba do Kanaanu</i>	- obniżenie terenu wokół kościoła Świętej Anny	

2008	<ul style="list-style-type: none"> - renowacja barokowej balustrady z lektorium od strony prezbiterium - konserwacja środkowego okna w ścianie zachodniej kościoła Świętej Trójcy - prace restauratorskie i rekonstrukcyjne przy emporze organowej i lektorium (rekonstrukcja drzwi do prezbiterium oraz drewnianych schodów lektorium, wykonanie drewnianej podsufitki lektorium, konserwacja ścian lektorium, wykonanie dębowej podłogi na lektorium, rekonstrukcja balustrady na lektorium od strony korpusu głównego, rekonstrukcja konstrukcji empory organowej, rekonstrukcja konstrukcji szafy organowej, konserwacja małego prospektu organowego, ściany wschodniej i fragmentu ściany południowej w korpusie głównym kościoła Świętej Trójcy, inwentaryzacja zachowanego instrumentu organowego) 	<ul style="list-style-type: none"> - konserwacja i malowanie ścian w narożniku północno-zachodnim kościoła Świętej Trójcy - konserwacja pozostałych dwóch okien w ścianie północnej kościoła Świętej Trójcy - konserwacja prospektu organowego (część środkowa głównej szafy organowej) - prace snycerskie przy balustradzie lektorium od strony korpusu głównego - przebudowa ruchomej szopki 	2010
		<ul style="list-style-type: none"> - konserwacja prospektu organowego (wykonanie tzw. stopy organowej oraz zwieńczenia prospektu szafy głównej) - konserwacja okna w ścianie południowej kościoła Świętej Trójcy (przy organach) - rozpoczęcie budowy instrumentu organowego 	2011
2009	<ul style="list-style-type: none"> - konserwacja i rekonstrukcja gotyckiego ołtarza Stygmatyzacji Świętego Franciszka oraz posadowienie go w prezbiterium, w miejscu dawnego barokowego ołtarza - konserwacja dwóch okien w ścianie zachodniej i dwóch w ścianie północnej kościoła Świętej Trójcy - konserwacja drewnianych gotyckich herbów - konserwacja i rekonstrukcja barokowego prospektu pozytywu dolnego (część środkowa) - konserwacja szczytu i elewacji zachodniej kościoła Świętej Anny 	<ul style="list-style-type: none"> - konserwacja kolejnego okna w ścianie południowej kościoła Świętej Trójcy (nad zakrystią) - konserwacja prospektu organowego (rekonstrukcja malatury stopy organowej) - przełożenie części posadzki i wypełnienie zapadliska w kościele Świętej Anny w narożniku północno zachodnim - remont ścian w kruchcie północno-zachodniej kościoła Świętej Anny - konserwacja elewacji północno-zachodniej kruchty kościoła Świętej Anny - ułożenie płyt balastowych we wjeździe na dziedziniec - zakończenie pierwszego etapu odbudowy instrumentu organowego 	2012
2010	<ul style="list-style-type: none"> - remont dachu domu ryglowego - wykonanie nagłośnienia w prezbiterium - renowacja figury Świętego Olafa - wykonanie posadzki w części ołtarzowej kościoła Świętej Trójcy - konserwacja obrazu Świętego Antoniego z prezbiterium - konserwacja kolejnych dwóch okien w ścianie północnej kościoła Świętej Trójcy - konserwacja i rekonstrukcja barokowego prospektu pozytywu dolnego (balustrada okalająca i zwieńczenia) 	<ul style="list-style-type: none"> - obniżenie poziomu części wschodniej dziedzińca i przebudowa wejścia głównego do kościoła Świętej Trójcy oraz północno-wschodniego wejścia do kościoła Świętej Anny - renowacja głównych wrót kościoła Świętej Trójcy (w ścianie zachodniej) - konserwacja okna w ścianie południowej kościoła Świętej Trójcy (nad kaplicami grobowymi Hardersów i Offenbergów) - remont i konserwacja kaplic i krypt grobowych Hardersów i Offenbergów 	2013
			2014

2014	- konserwacja odnalezionych uszaków z zaplecka ambony w kościele Świętej Anny	- zakończenie odbudowy instrumentu organowego	
	- kompleksowy remont elewacji i dachu zakrystii wraz z odtworzeniem barokowych lukarn i komina	- zakończenie konserwacji zachodniej balustrady lektorium	2018
2015	- remont ostatnich dwóch okien w korpusie głównym kościoła Świętej Trójcy	- instalacja wielkiej szafy w zakrystii	
	- budowa wielkiego wiatrołapu przy wejściu głównym do kościoła Świętej Trójcy	- wykonanie i instalacja osłon przeciwsłonecznych chroniących instrument organowy w dwóch oknach elewacji południowej kościoła Świętej Trójcy	
	- budowa szafy pedałowej wielkich organów w kościele Świętej Trójcy	- montaż drzwi we wschodniej kruchcie kościoła Świętej Anny	
	- naprawa sklepienia w południowo-zachodniej części nawy południowej kościoła Świętej Trójcy	- zakończenie malowania wielkiej hali kościoła Świętej Trójcy	2019
	- remont i konserwacja szczytu oraz elewacji zachodniej kościoła Świętej Trójcy	- remont i konserwacja elewacji i szczytu wschodniego prezbiterium	
	- remont i konserwacja elewacji południowej wraz z oknami kościoła Świętej Anny	- konserwacja dużego okna w południowej ścianie prezbiterium	
	- zakończenie odbudowy część pedałowej instrumentu organowego złożonej z pięciu głosów		
2016	- gruntowny remont wnętrza zakrystii		
	- konserwacja barokowej chrzcielnicy z kościoła Świętej Anny		
	- konserwacja barokowych trumien i całunów z grobowców Hardersów i Offenberków		
	- budowa dwóch przesłon technicznych w północnej nawie kościoła Świętej Trójcy		
	- konserwacja północnej elewacji kościoła Świętej Trójcy		
	- konserwacja północnej elewacji kościoła Świętej Anny wraz z oknami, przybudówkami i murem granicznym		
2017	- renowacja i ekspozycja mechanizmu zegarowego z wieży kościoła Świętej Trójcy wraz z rekonstrukcją tarczy zegarowej		
	- renowacja barokowej szafy z zakrystii		
	- kontynuacja prac przy budowie instrumentu organowego		
	- konserwacja szczytów i elewacji wschodnich korpusu głównego kościoła Świętej Trójcy oraz konserwacja elewacji wieży zegarowej		
2018	- konserwacja elewacji południowej wraz z dwoma oknami prezbiterium		

2005

Usunięcie ściany działowej pomiędzy prezbiterium, a głównym korpusem kościoła

Jednym z pierwszych zadań, jakie postawili przed sobą franciszkanie na początku podjętych prac renowacyjnych było usunięcie wielkiej ściany oddzielającej od 1945 r. przestrzeń zrujnowanego prezbiterium od przywróconej do funkcji liturgicznych hali wielkiego kościoła. Po jej usunięciu ciemne i zawilgocone wnętrze odzyskało dawną, rozświetloną przestrzeń. Dwa lata później ogromny, gotycki krucyfiks wiszący przez ostatnie kilkadziesiąt lat na prowizorycznej ścianie został odprowadzony w przejmującej procesji wiodącej przez miasto na swoje dawne miejsce - do kościoła Świętego Jana.

2004-2007

Remont dachów nad prezbiterium i korpusem głównym kościoła Świętej Trójcy

Było to jedno z najpilniejszych i największych jak dotąd przedsięwzięć związanych z szeroko zakrojoną renowacją kościoła. Poszycie dachu (4100 m²) i drewniana, zabytkowa więźba w wielu miejscach przedstawiały stan wręcz katastrofalny. Niejednokrotnie woda lała się strumieniami do wnętrza świątyni. Największe szkody zostały poczynione przez ustawienie tuż po wojnie ceglanych murków podtrzymujących nieszczelne koryta wprost w linii drewnianej więźby dachu. Permanentnie zawilgocone murki nie tylko nie uratowały przed zniszczeniem dziurawych koryt, ale doprowadziły w wielu miejscach do destrukcji okazałych fragmentów drewnianej konstrukcji. Do tego splekane dachówki, nawarstwienia wypełnień z zaprawy wapiennej i cementowej, nieprzeliczone warstwy smoły i dziurawej papy w korytach między dachami, prezentowały fatalny stan. Wystarczy wspomnieć, że dach nad nawą północną mógł w każdej chwili zapaść się do wnętrza. W tej części poddasza trzeba było wymienić 90% końcówek belek więzarych i krokwi. Wiele z nich należało ująć w specjalne metalowe konstrukcje.

2006

Odbudowa hełmu wieży zegarowej

Jednym z bardziej spektakularnych elementów renowacji kościoła Świętej Trójcy była odbudowa spalonego w 1945 r. hełmu wieży zegarowej. Poszczególne części drewnianej konstrukcji zostały wykonane w warsztacie i tam też nastąpił ich wstępny montaż. Następnie gotowe już części hełmu zostały przetransportowane do kościoła. Z powodu usytuowania wieży pomiędzy bryłą kościoła i gmachem Muzeum Narodowego ustawienie odpowiedniego dźwigu do transportu elementów konstrukcji hełmu okazało się niemożliwe, stąd poszczególne segmenty transportowano ręcznie, poddaszem kościoła i kominem wieży na sam szczyt, gdzie nastąpił ich ostateczny montaż.

2004-2006

Wykonanie odwodnień i przyłączy kanalizacji deszczowej

W trakcie powodzi, która nawiedziła Gdańsk latem 2001 roku okazało się, że przyłącza i studzienki kanalizacji deszczowej na ulicy Świętej Trójcy i wokół Muzeum Narodowego są całkowicie niedrożne, a w wielu miejscach po prostu ich w ogóle nie ma. Stąd spore ilości wód opadowych przedostały się w tamtym czasie pod posadzkę kościoła wywołując w wielu miejscach zapadliska. Wykonanie odwodnień należało do najpilniejszych zadań.

2006-2007

Renowacja gotyckiej figury ukrzyżowanego Chrystusa

Renowację i konserwację wyposażenia kościoła Świętej Trójcy rozpoczęto od najdosłowniejszego i najstarszego elementu wystroju świątyni, jakim jest owiana legendą figura ukrzyżowanego Chrystusa. W trakcie prac okazało się, że pod kilkoma warstwami przemalowań znajduje się doskonale zachowana pierwotna, gotycka polichromia, a półprzymknięte oczy Zbawiciela, prawdopodobnie w okresie protestanckim, zostały wypełnione warstwą kitów, sprawiając wrażenie zamkniętych. Odnowiona Figura została uroczystie odsłonięta podczas liturgii w Wielki Piątek 2007 roku.

2007

Odbudowa sygnaturki nad prezbiterium

Na dachu zakonnego kościoła nie mogło zabraknąć sygnaturki z dzwonem regulującym rytm pracy i modlitwy braci. Taka wysoka, smukła wieżyczka zakończona iglicą rzeczywiście znajdowała się od średniowiecza pośrodku dachu prezbiterium franciszkańskiego kościoła. Niestety została ona zniszczona w czasie działań wojennych w 1945 r. Rekonstrukcję sygnaturki wykonano w warsztatach ślusarskim i dekar skim. Następnie przetransportowaną ją w całości na ulicę Świętej Trójcy, skąd została podniesiona jednym z największych wówczas dźwigów w Polsce na miejsce swojego przeznaczenia. Wkrótce zawisł tam niewielki dzwon – tzw. sygnaturka, podobnie jak przed wiekami wzywająca do modlitwy.

2007

Renowacja obrazu

Powrót Jakuba do Kanaanu

Obraz był mocno zniszczony, nosił na sobie liczne przedarcia, odspojenia i złuszczenia warstwy malarskiej, dół obrazu był nadpalony. Konserwacja wymagała więc sporej umiejętności i cierpliwości. W trakcie prac udało się odnaleźć datę powstania malowidła - rok 1666.

2007

Renowacja małej stali gotyckiej

Śmiało można powiedzieć, że to cud, iż bardzo zniszczona, zaatakowana przez grzyby i owady, pozbawiona wielu elementów stalla przetrwała do naszych czasów. Siedziska nie zachowały się w ogóle, a części, które ocalały prezentowały katastrofalny stan. Jedynie maswerkowe policzki przetrwały w nieco lepszym stanie. Po rzetelnej konserwacji stalla stanęła w nawie północnej, obok średniowiecznego krucyfiksu

Na fotografiach obok:
 epitafium Cristina Abichta;
 u dołu: epitafium
 Bartholomäusa Keckermanna;
 na następnej stronie:
 epitafium Samuela Schelviga

2007

Konserwacja i rekonstrukcja kamiennych epitafiów Giovanniego Bernardino Bonifacio d'Oria, Samuela Schelwiga, Cristina Abichta i Bartholomäusa Keckermanna

Pierwsze z wymienionych epitafiów, znajdujące się w nawie północnej kościoła zachowało się dość dobrze, pozostałe, umieszczone na ścianach prezbiterium, zostały dotkliwie zniszczone podczas II wojny światowej. Walące się sklepienie uszkodziło większość elementów rzeźbiarskich, wysuniętych poza lico murów, reszty zniszczeń dopełnił pożar więzby dachu, która runęła do wnętrza świątyni. Z tablicy inskrypcyjnej Keckermanna pozostał zaledwie fragment z kilkoma czytelnymi literami. W trakcie prac konserwatorskich odtworzono ją prawie w całości na podstawie odnalezionych przekazów ikonograficznych i fotograficznych. Korzystając z materiałów archiwalnych zrekonstruowano również popiersie Schelwiga oraz promienistą glorię ze zwieńczenia jego epitafium.

2007

Malowanie prezbiterium

Ustawienie rusztowań do malowania ścian i sklepień prezbiterium, okazało się przedsięwzięciem zbyt kosztownym. Ze względu na zabytkową posadzkę i płyty nagrobne do wnętrza nie można też było wjechać specjalistycznym podnośnikiem. Najtańszym i najprostszym rozwiązaniem okazało się więc zatrudnienie firmy alpinistyczno-renowacyjnej.

2007

Renowacja balustrady z lektorium od strony prezbiterium

Większość elementów balustrady w latach sześćdziesiątych XX w. zaadaptowano w południowo-wschodnim narożniku wielkiej hali kościoła Świętej Trójcy do budowy niedużego podwyższenia, wzniesionego w celu umieszczenia tam manuału organowego i chóru muzycznego. Część środkową z wielkim kartuszem usytuowano pod krzyżem na gzymsie, który powstał po wzniesieniu ściany oddzielającej prezbiterium od korpusu głównego kościoła. Takie umiejscowienie sprawiło, że większość segmentów balustrady przetrwało w dość dobrej kondycji do początków XXI wieku. Warto zaznaczyć, że od momentu powstania w 1706 roku, poza niewielkimi fragmentami, nigdy nie została ona przemalowana. Konserwacja w dużej mierze polegała na uzupełnieniu ubytków i oczyszczeniu malatur. Jesienią 2007 roku odnowiona i scalona balustrada powróciła na swoje pierwotne miejsce.

2007

Remont dachu kościoła Świętej Anny

Po olbrzymich połaciach dachów nad prezbiterium i wielką halą kościoła Świętej Trójcy przyszedł czas na remont dachu kościoła Świętej Anny. Podobnie jak poprzednio i w tym przypadku celem prac remontowo-konserwatorskich była poprawa parametrów technicznych zapewniających bezpieczeństwo konstrukcji, szczelność połączeń dachowych i właściwe odprowadzanie wód. Priorytetem było przeprowadzenie prac w taki sposób, aby jak najmniej ingerować w istniejącą drewnianą, średniowieczną więźbę.

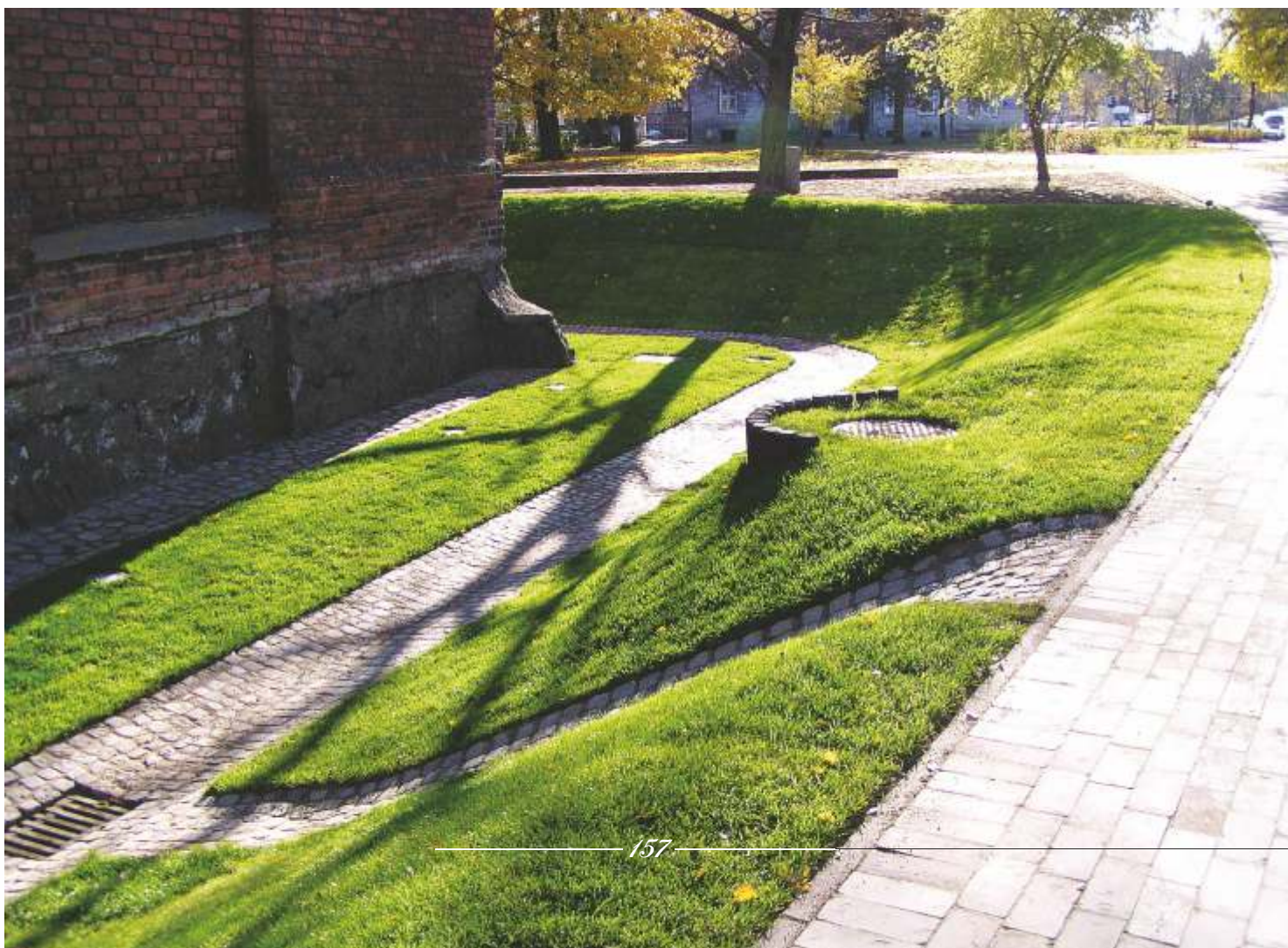

2007

Odslonięcie ścian i obniżenie terenu wokół kościoła Świętej Anny i zakrystii

Pod koniec XIX wieku, w związku z koniecznością budowy nowych arterii komunikacyjnych, zaczęto rozbierać nowożytnie fortyfikacje usypane wokół Gdańska. Do kościoła Świętej Trójcy, a w zasadzie bezpośrednio do kościoła Świętej Anny przylegał fragment miejskich obwarowań z bastionem Kot. W wyniku niwelowania umocnień podniósł się poziom gruntu wokół budynku, a tym samym poziom posadzki świątyni znalazł się ok. 1,5 m poniżej gruntu, co w połączeniu z brakiem izolacji stało się źródłem permanentnego zawilgocenia ścian kościoła i zakrystii. Podniesienie poziomu gruntu wpłynęło też niekorzystnie na odbiór estetyczny kościoła - zostały zachwiane proporcje gotyckich, smukłych elewacji.

Powyżej: stalle ustawione w części wschodniej wielkiej hali kościoła Świętej Trójcy;
u dołu: odkryta inskrypcja z napisem HEWEL

2007

Renowacja wielkich gotyckich stali

Z powodu zniszczenia prezbiterium w 1945 r. wywiezione wcześniej i ocalałe z zawieruchy wojennej stalle nie mogły zostać posadowione na swoim pierwotnym miejscu. Ich poszczególne części przez lata były przechowywane w różnych przykościelnych i przyklasztornych magazynkach. Wreszcie w latach siedemdziesiątych XX w. zostały one częściowo zestawione we wschodniej części wielkiej hali kościoła Świętej Trójcy. Jednak dopiero na początku nowego tysiąclecia zostały stworzone warunki ku temu, aby stalle mogły powrócić na historyczne miejsce. Stan zachowania zabytku określono na ok. 75%. Przy czym warto zaznaczyć, że przetrwały wszystkie ich najcenniejsze elementy - pokryte misterną, średniowieczną rzeźbą „policzki”. W trakcie prac renowacyjnych, na jednym z siedzisk, odkryto inskrypcję z napisem *HEWEL*, informującą zapewne o tym, że w tym właśnie miejscu siadywał wielki gdański uczyony Jan Heweliusz.

2008-2015

Remont okien w kościele Świętej Trójcy

Remont okien w korpusie głównym kościoła Świętej Trójcy należał do najpilniejszych zadań związanych z ratowaniem świątyni. Okna były nieszczelne, szybki w wielu miejscach wytłuczone, ołowiane oprawy rozspojone, wiatrownice skorodowane, zaś laskowania uległy daleko idącej destrukcji. Rozglifienia okienne pozbawione w wielu miejscach tynków, również wymagały napraw. Ponowne szklenie wykonano wykorzystując wieloodcieniowe szkło witrażowe.

W trakcie prac przy jednym z okien w nawie południowej natrafiono na fragmenty pierwotnych, gotyckich kwaterek okiennych z oryginalnym oszkleniem.

2008-2015

Odbudowa prospektów i szaf organowych

Odbudowa manierystyczno-barokowych prospektów i szaf wielkich organów była jednym z największych wyzwań konserwatorskich w kościele Świętej Trójcy. Substancja zabytkowa przetrwała, co prawda w około 65%, jednakże w bardzo różnym, najczęściej złym stanie. Na domiar złego, wszystkich zachowanych elementów, które należało rozpoznać i zespolić ze sobą uzupełniając rekonstruowanymi częściami było co najmniej kilka tysięcy. W pracy konserwatorskiej niezwykle pomocna okazała się zachowana z czasów ewakuacji dokumentacja fotograficzna i rysunkowa. Żmudne prace konserwatorsko-rekonstrukcyjne podzielone na etapy trwały osiem lat.

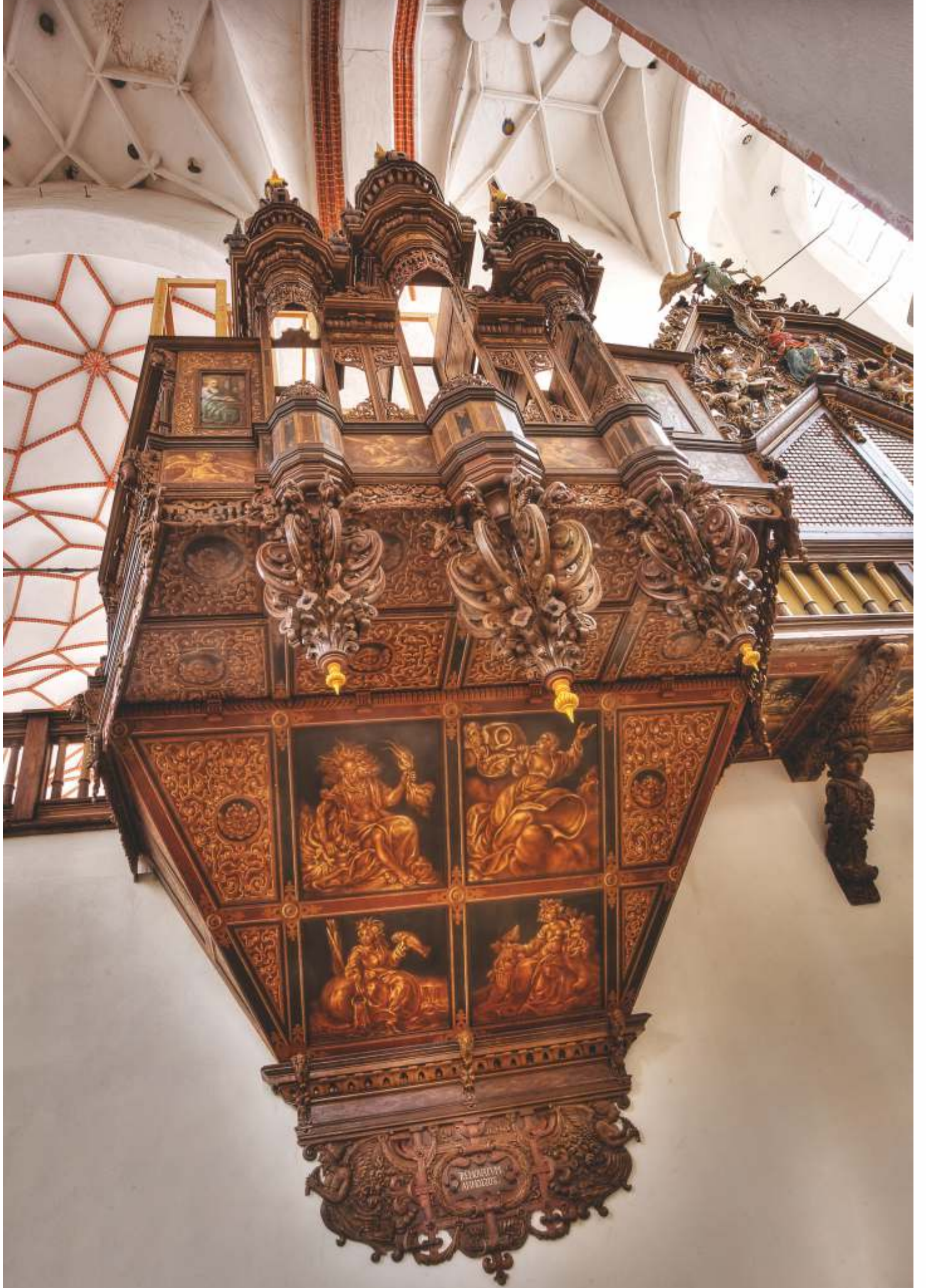

2009

Renowacja ołtarza Stygmatyzacji Świętego Franciszka z Asyżu

Wielki, barokowy ołtarz główny z prezbiterium kościoła, dedykowany Wieczery Pańskiej, spłonął prawdopodobnie w trakcie działań wojennych w roku 1945. Zdecydowano więc, że na jego miejscu stanie gotycki ołtarz z hali głównej kościoła poświęcony stygmatyzacji Świętego Franciszka z Asyżu. Malowane skrzydła retabulum zachowały się w bardzo dobrym stanie, gorzej było z częścią wewnętrzną, w której czasie reformacji przetrwała jedynie figura ze świętym franciszkańskim Patriarchą. Aby ołtarz spełniał warunki przeznaczenia go do kultu liturgicznego, należało odtworzyć brakujące jego elementy. Na szczęście na podstawie odcisków, wykonanych rylcem na złotym tle wnętrza szafy ołtarza, można było odczytać kształt i treść zaginionych przedstawień, przy rekonstrukcji korzystano również z analogii. Tym sposobem po 450 latach kompletny ołtarz powrócił do kultu.

2009

Konserwacja szczytu i elewacji zachodniej kościoła Świętej Anny

Szczyt kościoła Świętej Anny znajdował się w stanie katastrofalnym. Sterczyzny były w rozsypce, część kształtek popękała, niektóre z nich spadły, a kute krzyże umieszczone w zwieńczeniach sterczyn były do tego stopnia skorodowane, że część z nich się rozpadła a część połamała i została pozbawiona chorągiewek. Podjęto więc staranne czynności konserwatorskie aby uchronić jak największą ilość substancji zabytkowej i wyeksponować jeden z najpiękniejszych gotyckich szczytów na terenie Polski.

2010-2014

Prace konserwatorskie przy płytach nagrobnych, przy posadzce i kamiennym podeście ołtarzowym

Ze względu na istniejące zapadliska i związane z tym spękania i rozwarstwienia niektórych płyt oraz ze względu na prowadzone prace przy modernizacji podestu ołtarzowego, a także prace w obrębie wejścia głównego oraz działania ratunkowe prowadzone przy kaplicach i kryptach grobowych Hardersów i Offenberków, zaistniała konieczność przełożenia niektórych płyt nagrobnych i fragmentów posadzki. Prace przy płytach wymagały użycia ciężkiego, specjalistycznego sprzętu oraz wielkiej staranności i precyzji.

2011

Ruchoma szopka

Choć to nie zabytek, to jednak trudno wyobrazić sobie kościół Świętej Trójcy bez bożonarodzeniowej szopki, której tradycja we franciszkańskiej świątyni sięga lat 50-tych XX wieku. Ze względu na prace remontowo-konserwatorskie prowadzone przy oknach w narożniku północno-zachodnim istniejąca w tym miejscu na stałe od 1981 r. szopka musiała zostać rozebrana. Aby mogła nadal funkcjonować i cieszyć przychodzących musiała też zostać poddana gruntownej modernizacji. Figurki zostały profesjonalnie odnowione w warsztatach gdańskiego teatru *Miniatura*. Wykonano również nowy mechanizm i nową obudowę, a także większość wewnętrznej dekoracji.

2012-2018

Budowa instrumentu organowego

Po rozstrzygnięciu międzynarodowego konkursu na koncepcję odbudowy manierystycznych organów i podpisaniu umowy z wykonawcą rozpoczął się pierwszy etap budowy instrumentu. Konkurs wygrała firma organmistrzowska Kristiana Wegscheidera z Drezna. Tam też powstawały poszczególne elementy organów, w tym piszczałki. Miech natomiast budowano na miejscu, w kościele. Latem 2013 r. rozpoczął się montaż i strojenie instrumentu w kościele Świętej Trójcy. We wrześniu tego samego roku uroczyście zabrzmiało 12 pierwszych głosów organowych z tzw. Rückpositivu. Do czasu zakończenia projektu w 2018 r. powstało łącznie 45 głosów złożonych z 2441 piszczałek.

Montaż i intonacja głosów organowych

2014

Remont kaplic grobowych Hardersów i Offenbergow

Ściany kaplic były w wielu miejscach mocno splekane, zaś szczyty na tyle niebezpiecznie odchyły się od pionu, że trzeba było zdemontować ustawione na nich kartusze i figury, a całość podeprzeć drewnianym belkowaniem. Ekspertyza konstruktorska wykazała, że grobowców nie uda się skutecznie naprawić bez wejścia do wnętrza krypt. W trakcie prowadzonych prac okazało się, że kaplice od strony nawy kościoła nie posiadały fundamentów, a ich ściany były osadzone bezpośrednio na gruncie. Zostało też odkryte dawne wejście do krypt z dobrze zachowanymi schodami. Podczas prac archeologicznych towarzyszących pracom konserwatorskim odkryto m.in. brakteat krzyżacki z XV w. oraz sporą ilość ceramiki pochodzącej z XVI, XVII i XVIII w. W kryptach natrafiono na cenne kartusze trumienne.

2014

Remont głównego wejścia do kościoła Świętej Trójcy

Długo czekano na ten moment. W końcu jest! Dogodne wejście do dużego kościoła, dla osób niepełnosprawnych, rodziców z wózkami i chyba dla każdego z wchodzących. Zniknęły brzydkie granitowe, rozpadające się i niebezpieczne stopnie. Dodatkowo cieszy, że nie trzeba było budować wielkiego, zaopatrzonego w barierki

zjazdu, obcego zabytkowemu wnętrzu. A wszystko to dzięki obniżeniu poziomu części dziedzińca. Przy okazji tych prac została przeprowadzona konserwacja głównych wrót prowadzących do kościoła oraz wejścia północno-wschodniego do kościoła Świętej Anny. Zdecydowanie został też poprawiony system odprowadzania wód opadowych. W trakcie prowadzonych robót okazało się bowiem, że większość wody po prostu wsiąkała w grunt tworząc pomału niestabilny, bagnisty teren.

